

ПРОЛОГ

Хлопчик, який забагато крав

1

У розпал довгого сирого літа сімдесят сьомого року Сендовані Батько злодіїв Каморра зненацька й без попередження вирішив відвідати Безокого священника храму Переландро, без надії сподіваючись продати йому того хлопця Ламору.

— Ох у мене для тебе є діло! — почав було Батько злодіїв, мало надіючись на успіх.

— Напевно, таке саме діло, як було з Кало і Гальдо? — сказав Безокий священник. — У мене й так роботи вистача — відучити тих гигочучих дурників від кожної поганої звички, що вони перейняли від тебе, й навчити тих, яких треба мені.

— Ну ж бо, Ланце. — Батько злодіїв стелював плечима. — Я тобі зразу, коли ми тільки домовлялися, казав, що це малі капосники-мавпенята, і тебе все влаштовувало на той...

— Чи може, ще одна така пропозиція, як Сабіта? — Густий глибокий голос священника пролунав так, аж слова Батька злодіїв застрягли в того в горлі. — Певний, ти не забув, як заправив за неї стільки, хіба що колінних чашечок моєї покійної матінки не попросив. Треба було відсипати тобі мідяків і дивитися, як ти гнеш спину, намагаючись усе те понести.

— Але ж вона була особлива, а цей хлопчик, цей хлопчик, він теж особливий, — сказав Батько злодіїв. — У ньому є все, що ти просив мене шукати після того, як я продав тобі Кало й Гальдо. Усе, що так подобалося тобі в Сабіті! Він каморрець, але нечистокровний. Теринська й вадранська кров. Хлоп'як — природжений злодюжка так само точно, як море повне риб'ячих сциків. А я навіть міг би віддати його тобі зі... знижкою.

Безокий священник якось мить обмірковував сказане.

— Думаю, ти не образишся, — нарешті промовив він, — але я з досвіду знаю, що буде мудро такі несподівані щедроти з твого боку очікувати зі зброєю в руках.

Батько злодіїв спробував напустити на обличчя щирий вираз, але те застигло маскою явного дискомфорту. Він з театральною невимушеністю низав плечем.

— З хлопцем є, е-е-е, проблеми, так. Але тільки тому, що він під моєю опікою. Був би він під твоєю, я впевнений, вони, е-е-е, зникли б.

— Он як. У тебе чарівний хлопчик. Чого ж ти зразу не сказав? — Священник почухав лоб під білим шовком пов'язки, що закривала його очі. — Чудесний. Тикну його в срану землю й вирощу лозу аж до зачарованих земель понад хмарами.

— О-о-о, я вже знаю цей присмак сарказму від тебе, Ланце. — Батько злодіїв глузливо поклонився, тяжко зігнувши старечі кістки. — Невже так важко сказати, що тобі цікаво?

Безокий священник на те тільки сплюнув.

— Припустімо, Кало, Гальдо й Сабіті не завадить новий друг чи принаймні лантух для биття. Припустімо, я готовий віддати три мідяки й горщик сцяків за загадкового хлопчика. Так у чому ж його біда?

— Його біда в тому, — відповів Батько злодіїв, — що якщо я не продам його тобі, то мені доведеться перерізати йому горлянку й викинути в затоку. І прийдеться це зробити сьогодні.

2

У ніч, коли Ламора потрапив під крило Батька злодіїв, старий цвинтар на Пагорбі Тіней кишів дітьми. Вони стояли мовчазні, уважні й чекали, поки їхніх нових братів та сестер поведуть униз до мавзолеїв.

Усі підопічні Батька злодіїв несли свічки; їхнє холодне голубе світло сіялося крізь срібні завіси річкового туману — так можуть бликати крізь закопчене вікно вуличні ліхтарі. Ланцюжок примарного світла спускався з вершини пагорба, зміївся поміж надгробків та стежин до широкого скляного моста над Димновугільним каналом, ледь видного в теплому, мов людська кров, тумані, що просочувався з мокрих кісток Каморра в літні ночі.

— Ходіть, ходіть, мої любі, мої намистинки, мої знайдочки, не відставайте, — шепотів Батько злодіїв і підштовхував останніх із тридцяти сиріт по Димновугільному мосту. — Ці вогники — ваші нові друзі, вони прийшли показати вам дорогу на мій пагорб. Не баріться ж, мої маленькі скарби. Ніч минає, а нам ще про стільки всього треба поговорити.

У рідкісні миті марнославних роздумів Батько злодіїв бачив себе митцем. Якщо точніше, скульптором. Сироти були його глиною, а старий цвинтар на Пагорбі Тіней — майстернею.

Вісімдесят вісім тисяч душ міста породжували постійний потік відходів; серед цих відходів була невпинна цівка загублених, непотрібних і покинутих дітей. Звісно, якась частина з них потрапляла в руки работорговців, які тягли їх до Тал Веррара чи Єремїтських островів. Рабство в Каморрі було заборонене законом, але на сам акт поневолення дивилися крізь пальці, коли за жертву не заступалися.

Тож когось забирали работорговці, а когось підводила власна дурість. Також часто помирали від голоду та хвороб, які він приносив, ті, кому не стачило сміливості й клепки вижити в цьому місті. А сміливі, але без клепки, часто закінчували життя, висячи з Чорного моста перед Палацом Терпіння. Магістрати герцога вішали маленьких злодюжок на тій же мотузці, з якої звисали й старші злодії, хіба до литок малих злодюжок не забували прив'язати тягарці, щоб висіли як слід.

Тих сиріт, які лишалися після гри в кості з усіма цими барвистими можливостями, підбирали люди Батька злодіїв, приводили

по одному чи маленькими групами послухати його заспокійливий голос та поїсти чогось гарячого. Зовсім скоро вони дізнаються, яке життя чекає на них під кладовищем, що було центром його царства, де майже півтори сотні нікому непотрібних дітей гнули коліно перед одним зігнутих віком старцем.

— Швидше крок, мої любі, мої нові синочки й дочки; ідіть по лінії вогнів і піднімайтеся нагору. От-от будемо вдома, от-от поїмо. Геть з цього дощу, туману та смердючої спеки.

Моментами особливих можливостей для Батька злодіїв були моровиці, і сироти зі Згарища тікали до нього від Чорного шепоту — його улюбленого виду. Він опустився на район невідь-звідки, і вчасно введений карантин (смерть від стріли кожному, хто намагався перетнути канал або втекти на човні) допоміг урятувати решту міста від усього, крім тривоги та параної. Чорний шепіт означав паскудну смерть для будь-кого, старшого за одинадцять або дванадцять років (наскільки лічці могли припустити, бо чума не пожинала життя за дуже вже чіткими правилами), а молодші діти просто кілька днів ходили із запухлими очима та червоними щоками.

На п'ятий день карантину не було більше криків і спроб перетнути канал, тому Згарище уникнув долі, яка так багато разів спіткала його за роки чуми. На одинадцятий день, коли карантин було знято й Упирі герцога пішли оглядати безлад, із чотирьохсот дітей, які раніше там жили, пережив цей час хіба кожен восьмий. Ці діти пооб'єднувалися в банди для взаємного захисту й навчилися деяких жорстоких навичок для життя без дорослих.

Батько злодіїв чекав, поки їх заганяли й виводили зі зловісної тиші їхнього старого району.

Він заплатив добрим сріблом за тридцять кращих, а ще більше срібла віддав за мовчання Упирів і констеблів, у яких забрав дітей. Потім він повів їх, приголомшених, смердючих, із запалими щоками, у темні пари-тумани каморрської ночі до старого кладовища на Пагорбі Тіней.

Хлопчак Ламора був наймолодшим і найдрібнішим із групи, йому було років п'ять чи шість, кутастий і запалий — одні кістки під чорною від бруду шкірою. Батько злодіїв навіть не вибирав його — хлопець просто тягнувся за іншими, наче завжди з ними

був. Батько злодіїв знав про це, але він жив таким життям, у якому навіть одна дармова сирота в чумні часи була несподіванкою, від якої не відмовлялися.

Це було літо сімдесят сьомого року Гандоло, Батька Можливостей, бога монет і торгівлі. Батько злодіїв м'яко ступав крізь закутану туманом ніч, попаски ведучи своє нерівне стадо.

Усього за два роки він майже благатиме отця Ланца, Безокого священника, аби той забрав Ламору з його рук — і точитиме ножі на випадок, якщо священник відмовиться.

3

Безокий священник почухав зарослу сивою стернею шию.

— Не брешеш?

— Чого б я брехав. — Батько злодіїв запхав руку в камзол, який хіба кілька років тому можна було назвати злегка потертим, і дістав шкіряний гаманець на шнурку з тонкої шкіри; гаманець був пофарбований у брунатний колір засохлої крові. — Уже сховався до самого й отримав дозвіл. Чикну його від вуха до вуха й пошлю риб годувати.

— Боги. Яка сльозлива історія виявляється. — Як на Безокого, він досить ловко й точно ткнув Батька злодіїв пальцями в грудину. — Шукай собі якогось іншого недоумка, який радо запхає руки в кайдани твоєї совісті.

— Та до спини мені та совість, Ланце. Я про жадібність говорю, твою і мою. Я не можу тримати хлопця в себе й пропоную тобі унікальну можливість, вигідне діло.

— Якщо хлопчак такий уже некерований, то чого б тобі не втовкмачити йому пару істин, і хай собі дозріває, поки не доросте для продажу?

— Не може бути й мови, Ланце. Не вийде просто ляпанцями вбити в нього мудрість, бо не можна, щоб хоч хтось із тих малих гімнюків дізнався про те, що він, а-а-а, зробив. Якщо хоч в одного є найменша схильність учварити те, що учварив він... боги милі! Над ними ж управи не буде. Тому лишається або скоренько вбити його, або ще скоріше продати. Згадайся, що мені більше по душі?

— Хлопець утнув щось таке, що ти про це навіть заїкнути не можеш? — Ланц заходився м'яти лоб під пов'язкою й зітхнув. — От срака. Здається, щось таке й правда може мене зацікавити.

4

Старе каморрське прислів'я говорить, що єдина постійна річ у душі людини — це непостійність; усе інше може вийти з моди — навіть щось таке утилітарне, як набитий трупами пагорб.

Пагорб Тіней був першим пристойним кладовищем в історії Каморра. Ідеальне розташування, щоб зберігати кістки почилих там ситих світу цього над солоною хваткою Залізного моря. Проте з часом змінилося співвідношення сил у сім'ях різьбярів, трунарів і професійних труноносців. Усе менше й менше знати було поховано на Пагорбі Тіней, оскільки сусідній Пагорб Шепотів пропонував більше місця для більших і барвистіших пам'ятників із відповідно більшими комісійними. Війни, епідемії та інтриги гарантували, що кількість живих сімей з пам'ятниками на Пагорбі Тіней неухильно зменшувалася протягом десятиліть. Зрештою, єдиними постійними відвідувачами там були служителі Ази Гілли, які спали в гробницях на час учнівства, та безпритульні сироти, що тулилися в пилюці й темряві закинутих склепів.

Батько злодіїв (хоча тоді він, звісно, ще не був відомий під таким іменем) опинився в одному з таких склепів у найчорніший період свого життя, коли він був не чим іншим, як жалюгідним курйозом — кишеньковий злодюжка із дев'ятьма перебитими пальцями.

Спочатку його стосунки з сиротами Пагорба Тіней будувалися то на погрозах, то на благаннях, і якась залишкова потреба в авторитетній фігурі не давала дітлахам убити його уві сні. Він, зі свого боку, став неохоче пояснювати їм деякі хитрощі свого ремесла.

Пальці його повільно гоїлися (певною мірою, бо більшість із них завжди нагадуватиме зламані гіллячки), і він почав дедалі більше ділитися своєю злодійською мудрістю із замурзаними

дітлами, які разом із ним ховалися від дощу та міської варти. Їхня кількість зростає, як і їхні доходи, і вони почали розселюватися по вогких кам'яних склепах старого кладовища.

Згодом кишеньковий злодій із крихкими слабенькими кістками став Батьком злодіїв, а Пагорб Тіней — його королівством.

Хлопчак Ламора та його друзі-сироти зі Згарища ввійшли в це королівство приблизно через двадцять років після його заснування. Те, що вони побачили тієї ночі, було кладовищем, не глибшим, ніж нагромаджена над старими могилами земля. Між чільними склепами була вирита велика мережа тунелів і галерей, міцні стіни яких були пронизані опорами, немов ребра давно померлих дерев'яних драконів. Усіх попередніх мешканців тихенько викопали та скинули в затоку. Пагорб Тіней тепер був мурашником, повним злодюжок-сиріт.

Сироти Згарища пішли вниз у чорну пащеку найвищого мавзолею, ребрастим дерев'яним тунелем, освітленим мерехтливим сріблястим вогнем прохолодних алхімічних куль, а біля їхніх щиколоток зміїлися масні вуса туману. Сироти з Пагорба Тіней спостерігали за ними з кожного закутка холодними, але зацікавленими очима. Густе тунельне повітря було насичене смородом нечистот та немитих тіл — запах, який сироти Згарища незабаром помножили своєю присутністю.

— Заходимо! Заходимо! — гукав Батько злодіїв, потираючи руки. — Мій дім — ваш дім, і ласкаво просимо! Тут усіх нас об'єднує одна спільна риса — ні матері, ні батька в нас нема. На жаль, на жаль, але тепер у вас буде стільки сестер і братів, скільки вам забажається, і суха земля над головою. Своє місце... сім'я.

Слідом за ним тунелем пронеслася процесія сиріт з Пагорба Тіней, ті задмухували свої моторошні блакитні свічки на ходу, і згодом шлях освітлювало лиш срібне сяйво стінних куль.

У центрі царства Батька злодіїв була величезна тепла улоговина з утрамбованою ґрунтовою підлогою, заввишки, може, як два високих чоловіки, й тридцять ярдів завширшки й завдовжки. Біля дальньої стіни стояв єдиний стілець із високою спинкою з полірованого чорного дерева, і Батько злодіїв із вдоволеним зітханням опустився на нього.

На підлозі були розстелені десятки засмальцьованих ковдр, заставлених їжею: миски з кістлявою куркою, маринованою в дешевому мигдальному вині, м'які риб'ячі хвости, загорнуті в бекон і змочені в оцті, і чорний хліб, намащений ковбасним жиром. Були також солоний горох і сочевиця, а ще миски перестиглих помідорів і груш. Правду кажучи, харчу було негусто, але такої кількості й різноманітності їжі більшість дітей-сиріт зі Згарища ніколи раніше не бачила, тому вони одразу хапали все, що помічали. Батько злодіїв на те тільки поблажливо посміхнувся.

— Я не настільки дурний, щоб стати між вами та пристойною їжею, мої любі. Тож їжте досхочу; їжте од пуза. Надолужуйте. Ми поговоримо після трапези.

Поки сироти Згарища набивали роти, сироти з Пагорба Тіней юрмилися навколо них, мовчки дивлячись. Невдовзі кімната була заповнена, і повітря стало дедалі затхлішим. Бенкет продовжувався, доки не залишилося буквально нічого; уцілілі після Чорного шепоту, діти висмоктали останні краплі оцту й жиру з пальців, а потім сторожко звернули очі на Батька злодіїв та його поплічників. Той, немов за сигналом, підняв три погнуті пальці.

— А тепер до справи! — вигукнув він. — Три пункти.

— Перше, — сказав він, — ви тут, бо я за вас *заплатив* гроші. І доплатив згори, щоби *ніхто* інший не зміг цього зробити. Будьте певні, кожен із ваших маленьких друзів, за якого я не заплатив, дістався работорговцям. З дітьми-сиротами більше нічого не поробиш. Тримати вас нема де, прийняти нікому. Варта продає таких, як ви, за гроші на вино, мої любі; вартіві сержанти забувають згадувати вас у своїх звітах, а капітани забувають, що мали б давати їм за це прочуханки.

— І тепер, — продовжив він, — коли карантин зі Згарища знято, кожен работорговець і потенційний работорговець у Каморрі будуть *дуже радими* і *дуже пильними*. Ви можете встати й покинути цей пагорб у будь-який час, коли вважаєте за потрібне, але запевняю: незабаром ви або смоктатимете піскуни, або прикуєте себе до весла до кінця свого життя.

— А це підводить мене до другого пункту. Усі мої *друзі*, яких ви бачите навколо себе, — він показав на сиріт Пагорба Тіней,